

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak teden v veliki polovici vrednosti v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Koroško 5 K, za druge avstrijske dežele 6 K. Podpisni list vsak pošt. plača za leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Delavski „Katoliški trgovalski društvo“ deluje v list brez posebnih pogojev. — Poslovni list vsakega 10 v. — Uredništvo: Korovška cesta št. 5. — Rokopisni listi ne vračajo. — Upravištvu Korovška cesta št. 5, vprašanja narodna, imenite in rešite. — Za tiskanje se pošilja od odgovorne urednice za enkrat 15 v., za dvakrat 25 v., za tretjič 30 v. Za vsakršne oglase primeren pogost. Iskoristi se sprejemajo do urade jutraj. — Koroški rokopisni listi se pošiljajo preko.

Našim naročnikom

naznanjamo, da „Slovenski Gospodar“ prihodnje leto ne bo imel več „Naš Dom“ kot prilogo. „Naš Dom“ bo postal namreč samostalen list z lastnim uredništvom, bo imel večjo obliko kakor dozdaj in bo izhajal vsakih 14 dni. V povečani obliki bo „Naš Dom“ stal celo leto 2 kroni. Mesto „Našega Doma“ pa bo imel „Slov. Gospodar“ vsakih 14 dni za prilogo „Gospodarske novice“, ki bodo prinašale kratke, zanimive in podučne gospodarske članke, kar bo za čitatelje „Slov. Gospodarja“ gotovo velikega pomena. „Slov. Gospodar“ bo stal tudi zanaprej 4 krona na leto. Svoje cenjene naročnike prosimo, da nam ostanejo tudi zanaprej zvesti. Vsak naročnik naj skuša pridobiti našemu listu novih naročnikov in prijateljev.

Predzadnji številki „Slov. Gosp.“ smo priložili tudi položnico, da nam cenj. naročniki morejo poslati naročnino za novo leto 1908. Prosimo pa praviljudno, da se naročniki poslužijo te položnice samo za pošiljanje naročnine za „Slov. Gospodarja“, kajti če se s to položnico kaj drugega plačajo, napravijo upravništvu velike težave.

Ob enem tudi prosimo, da bi cenjeni naročniki začeli naročnino takoj zdaj pred Božičem pošiljati, kajti ob novem letu se nam delo strašno kupiči.

Dalje imamo še eno prošnjo: Dosedajni naročniki naj napišejo na srednjem oddelku položnice zgoraj besedo „Star“, novi naročniki pa besedo „Nov“, da se dopošiljanje lista ne zakasne.

Upravištvu „Slov. Gosp.“

Nagodba z Ogrsko.

(Govor poslanca dr. Benkoviča v državnem zboru.)

Dr. Benkovič začne slovenski: Visoka zbornica! Moji ožji tovariši, zastopniki slovenskega kmečke zveze za Spodnje Štajersko so me poverili, da utemeljim naše stališče nasproti predloženim zakonom. To priliko porabim, da se poslužim slovenskega jezika in manifestiram s tem za pravico naše materinske, da nam je ona tolmač tudi v vseh naših zakonodajnih skupščinah. (Tako je!) Poslužim se slovenske tudi radi tega, ker bom govoril večino ma o naših domačih zadevah in hočem zavrniti razne napade na našo stranko radi njenega stališča

Podlistek.

Za Njeno čast!

Zgodovinska povestica iz preteklosti Španije.
Spisal F. S. Šegula (l. 1890).

(Konec.)

Fantiči v belo-zolti obleki so gojenci farnega sirotišča, ki ima dolžnost, k vsakemu sprevedu z Najsvetejšim k bolnikom jih odposlati najmanj petdeset tako uniformiranih.

Mož za nošenje svetilnic se v tako pobožnem ljudstvu, kakor je v južni Španiji, najde pri takih priložnostih vedno v izobilju.

Bolnik pričakuje spreved doma kolikor mogoče praznično oblečen. V njegovi sobi postavljen je oltar, da bi duhovnik imel kam položiti telo Gospodovo. Cela okolica prihiti skupaj, s svetilnicami v rokah gre do ljudje sprevedu nasproti, ga spremljajo pred hišo bolnika ter spremljajo obrede obhajila in sv. olja z molitvami, popevanjem psalmov in litanij.

Sreča-li bogat človek v lastni ekvipaži tak spreved z Gospodom Bogom, izstopi nemudoma ter ponudi kočijo duhovniku, ki ima vsled starodavne navade strogo dolžnost, da sprejme ponudbo, gospodar kočije pa prime za svetilno, če mu je ravno pri rokah, ter jo nese v vrsti za ostalimi možmi do hiše bolnikove.

V španskih rodovinah, kjer se ohranjajo še stare lepe šege in navade, še dandanes prej stalno

v nagodbenem vprašanju. Soglasujoč s predgovorniki iz našega kluba izjavim, da se postavim načeloma proti nagodbi ali pravzaprav proti dualizmu.

Pogubnost dualizma v narodnem oziru.

Delo Beusta in Deaka iz l. 1867 smatramo za največjo nesrečo za avstrijske Slovence, ker smo bili s to nagodbo izročeni na milost in nemilost v roke političnim pustolovcem; samo z lastnimi močmi smo to hlapčevstvo deloma zlomili. Dualizem iz l. 1867. je kakor temen oblak zatemnil avstrijskim Slovanom solnce svobode, ki se jim je prikazovalo l. 1848. (Tako je!) Zato obsojamo ta nestvor naših sovražnikov, narejen po geslu: Divide et impera! (Razdvajaj in vladaj.) S to napravo je bil odtrgan velik del našemu narodnemu telesu in izročen molohu madjarstva. (Pritrjevanje.) Mi ne pozabimo, da prebiva na Ogrskem 100.000 Slovencev, žrtev dualizma, pri katerih narodna zavest še ni zamrla; to narodno zavest moramo netiti kot zadnjo iskro.

Dualizem je vrhu tega pretrgal zadnjo tanko nit, ki nas je vezala od dobe ilirizma in pozneje s Hrvati, in je iztrgal iz hrvatske krone enega najlepših biserov, nekaj slovensko Reko, in sicer na sramoten način. (Zivahni medklici.)

Dualizem je tukaj, mi ga obsojamo in odkrito povem, da bi se borili proti njemu z najostrejšim orožjem, če bi ga s tem pokopali za vedno in — to naglašam — če bi na njegovo mesto stopilo nekaj boljšega in ne kaj slabšega, namreč politična jugoslovanska celota v okviru habsburške monarhije. (Živio-klici.)

Ali mislite, da bomo odpravili dualizem, dokler se ne izpremeni mnenje na najvišjem mestu, dokler visi v Avstriji kot Damoklejev meč nad nami skoro vsakoletni vladar par. 14, in dokler zastopajo hrvaški narod v Pešti možje, ki so sestavili reško resolucijo in s tem priznali dualizem! Upamo, da bodo posamezni slučajji tega heroičnega boja v Pešti hrvaškemu narodu v opomin in svarilo. Dokler pa nimamo zagotovila za uresničenje našega skupnega ideala, združenja Jugoslovanov v okvirju monarhije, toliko časa smatramo dualizem za manjše, če tudi potrebno zlo. (Tako je.)

Kajti vedno je še boljši sedanjí položaj kot če postavimo ob Sotli kitajski zid, če se pridruži k politični ločitvi še gospodarska ločitev ali celo gospodarski boj, če okrepi Ogrsko v trenutku, ko stojita

ne rabijo nove kočije, dokler vsaj za nekoliko stopinj ni služila kakemu duhovniku, ki je nosil najsvetejšo svetost!

Bili smo tedaj priča zares ganjivega prizora! Naravno se je truma mojstra Bartolomeja pred dominikanskem samostanu popolnoma razškopila.

Eni so se začeli vendar sramovati svojega počenjanja, uvideli so, da, kjer je šel pred par trenutki mimo sam Bog, vendar ni več mesta za nespametne izgrede; drugi so kratkoma pozabili na vse, kar je še malo trenutkov prej vrvelo v njihovih glavah, in so odšli s procesijo.

Sam samotén stal je pred samostanskimi vratmi mojster Bartolomeo — vojvoda brez vojne! Napoleon brez vojakov!

Sedaj se mu pa še tihotapno približa njegov največji „sovražnik“, padro Augustino, katerega je danes hotel temeljito naučiti „kozjih molitvic.“

O. Avguštin je hitro, ko je zvedel, za kaj se gre, prihitel doli na ulico.

Skenil je, če je že treba kako zasramovanje pretrpeti od tega neskončno dobrega in vernega ljudstva, da to on vse na-se vzame, da bode samostanu mir obvarovan.

Kakor smo videli, je spreved k bolniku odpihnil vsi „revolucijo.“

Prijazno je prijel sedaj redovnik strovega mojstra za roko, katero mu stiska in menca ter ljubeznjivo v njega govori.

Bartolomeo pa se niti ne gane in strašno srpo gleda v tla . . . Semtertje le je slišati izbruh njegove jeze:

Ali Materí boží pustite njeno čast . . .

Kossuth in Appony na čelu vlade, in če se prepad med Jugoslovani še poveča.

Gospodarski oziri.

Visoka zbornica! Preidem na gospodarsko polje in izjavim, da nam zastopnikom Spodnje Štajerske gospodarski oziri naravnost narekujejo, da glasujemo za ohranitev gospodarske zveze med Avstrijo in Ogrsko. Najprej moram zavrniti očitjanje, kakor da bi bili mi za časa volilnega boja izdali parolo: Proč z nagodbo! Proč od Ogrske! Dokler nagodbe nismo poznali, tega iz agrarnega stališča nismo mogli storiti, pač pa smo zastopali odkrito stališče, da bomo pobijali vsako nagodbo, ki ne bode ustrezala zahtevam naših volilcev v gospodarskem oziru. (Tako je!)

Visoka zbornica! Jaz ne smatram nagodbe za računsko nalogo, ampak mislim, da je treba vzeti nagodbo v celoti in potem presoditi, ali nam je nagodba kvarna ali koristna. (Pritrjevanje.)

Zoper nagodbo se navaja dejstvo, da je naša trgovska bilanca pasivna, toda podatki statističnega urada n. pr. za oktober 1907, trdijo, da je znašal izvoz iz Ogrske v Avstrijo 93.6 milijonov K, uvoz na Ogrsko pa 104.5 milijonov K. Za dobo od januarja do oktobra 1907 pa je uvoz iz Ogrske znašal 862 milijonov K, vrednost uvoza na Ogrsko pa 1013.6 milijonov K. Ta provizorična trgovska bilanca kaže torej za Avstrijo boljše 151.6 milijonov K proti 102.6 mil. K l. 1906 v isti dobi. Naša trgovska bilanca se torej vedno boljša.

Žito in moka.

Iz Ogrskega se uvaža največ žita in moke. Mi zastopniki kmečkega stanu pa nimamo nikakega uzroka upirati se uvozu žita in moke, kakor veleposestniki v Sudetskih deželah, ker stojimo na samo ob sebi umevnem stališču, da se mora žito in moka kot glavna hrana našega ljudstva dobiti ceno. Ne vem, čemu bi se morali braniti moka in žita ravno iz Ogrskega, če bi pa potem morali oboje dobivati z večjimi prevoznimi stroški iz Rumunije, Rusije ali celo Amerike. (Pritrjevanje.)

Promet s prašiči.

Kot zastopnik volilnega okraja, ki se peča v prvi vrsti z živinorejo, zlasti svinjerejo, posnemam iz statističnih podatkov o medsebojnem prometu, da

In zopet vdari mojster krepko z ного ob tla:

Ce vi sami to verujete, zakaj pa potem zoper nastopate in govorite? Ali je to pošteno, ljudi tako za nos voditi?

Vnovič trudi se dobri padro trdoglavnežu dokazati, da nauk o brezmadežnem spočetju je sicer stara verska resnica, ali kot dogma se ni razglašena, ter da se ravno za to tako pogostoma in na tak način razpravlja o tem predmetu, da bi bil Rim vendar enkrat primoran, razglasiti to resnico kot dogma!

Ali sedaj še le je padro Augustino slabo naletel. Bartolomeo začne celo že zopet vihteti svoj kratki meč, dela pest in rohani:

In zakaj Rim vendar enkrat tega ne slori?

Slednjič sta se vendar pobotala „nasprotnika“, mirno prijateljsko si podasta roke v slovo.

Dolgo časa počiva tenka koščena desnica meniha v grčavi orjaški pesti, ki je vajena lomiti trdo železo.

Ave Maria purissima!

Ave, sin pecados concebida!

prihajalo je slednjič in prepričevalno. iz ust obeh, meniha in mečarja.

Molče odkorakal je v gosti temi mojster Bartolomeo. Končan je boj, katerega si je podstopil izbojevati za Njeno čast!

Ali naj ga imenujemo zmagovalca? Ali premaganega? Teško razsoditi!

Izrecno pristavlja še Bartolomejev životopisec, da se je mojster od tistega usodepolnega večera odvadil vsemu svojemu pridušanju — por dios! — in vsemu preklinjanju — Karamba!

Zares, kaj boljšega ni mogel storiti za Njeno čast!